

The Project Gutenberg eBook of Runoelmia, by John Keats

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Runoelmia

Author: John Keats

Translator: Jaakko Tuomikoski

Release date: June 6, 2014 [EBook #45897]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK RUNOELMIA ***

E-text prepared by Juha Kiuru

RUNOELMIA

Kirj.

John Keats

Suomentanut Jaakko Tuomikoski

WSOY, Porvoo, 1917.

SISÄLLYS:

Johdanto.

I:

Kauneus.

Oodi satakielelle.

Alakuloisuuden oodi.

Oodi kreikkalaiselle uurnalle.

Paanin kuoro.

Syksylle.

Kuolemattomuuden oodi.

Sonetti (1).

Sonetti maineelle.

Sonetti (2).

Sonetti (3).

Sonetti unelle.

Säkeitä.
Oodi toukokuulle.
II:
Hyperion I-II

JOHDANTO.

John Keats'in kuolemasta tulee pian kuluneeksi sata vuotta. Kuitenkaan ei ole vielä, tietääkseni, ilmestynyt suomenkielellä yhtään näytettä tämän nerokkaan runoilijan tuotannosta. Siihen on luonnolliset syynsä. Onhan meidän kirjallisuuttamme vasta juur'ikään alettukin suuremmissa määrässä kartuttaa etevä ulkomaisia runoteoksia kääntämällä. Toisekseen on runouden harrastus ja itse runouskin meillä näihin asti saanut virikettä paljon enemmän Skandinaviasta, Saksasta ja Ranskasta kuin Englannista. Sen ovat vaikuttaneet sivistysperinnöt sekä kieliopinnoissa vallitsevat olot yhdessä muiden seikkain kanssa, jotka ylläpitävät kulttuuriyhteyttä eri maiden kesken. Kuitenkin on englantilainen runous, niinkuin tiedetään, tavattoman rikas. Siitä ovat jo suomalaisellekin yleisölle pysyvänä muistuttajana Paavo Cajanderin suurisuuntaiset Shakespeare-suomennokset. Mutta jos emme, runoudesta puhuessamme, ota huomioon vanhemman suomalaisen kirjallisuuden Scott- ja Dickens-niteitä, Robinsonia, Gulliveria ja sentapaisia, emmekä viime aikoina ilmestyneitä Shawin ja Wilden teoksia, on meidän kirjallisuutemme Shakespeare-suomennosten lisäksi tullut Englannin kirjallisuudesta ylen vähän runouden näytteitä.

Nyt ilmestyvä pieni nide Keats-suomennoksia ei ole alun alkaen syntynyt suunnitelman mukaisesti, vaan on suomentaja, vanhasta rakkaudesta runoilijaan, ensin käännellyt hänen runojaan omaksi ilokseen. Vasta kun suomennoksia alkoi karttua, rupesin ajattelemaan niiden julkaisemista kirjasena ja ryhdyin suomentamaan pienempain runoelmain lisäksi Hyperionia, jonka katsoin sopivaksi täydentämään valikoimaa, jos kokoelma kaikessa vaatimattomuudessaan voisi ilmestyttyään tuottaa tyydytystä lukijoille, niinkuin sen valmistaminen on tuottanut iloa suomentajalle, niin se olisi paras palkinto työstä, joka ei ole tehty ilman vaivaa, vaikka kyllä halulla ja hartaudella.

Niitä lukijoita varten, jotka eivät Keats'ia ollenkaan tunne, viitattakoon tässä lyhykäisesti hänen elämäänsä ja tuotantoonsa.

John Keats (luetaan Kiits) syntyi Lontoossa 1795. Hänen isänsä oli ajuri, ja itse hän joutui, alkuopinnot suoritettuaan, ansaitsemaan leipäänsä apteekki-apulaisena, kunnes sai pienen perinnön ja päätti sen turvissa antautua yksinomaan runoilijakutsumukselleen. Runous oli vallannut hänen mielensä jo nuorena koululaisena, jolloin hän m.m. käänsi englanniksi Vergiliuksen Aeneidin. Mutta runolliselle kutsumuksellekaan ei hänen ollut suotu uhrata pitkää aikaa. Hän sairastui rintatautiin, jota oli suvussa, ja päätti, kun ei enää muuta toivoa ollut, matkustaa Italiaan, jossa terveyden toivottiin palaavan. Mutta siellä tapasikin hänet pian kuolema.

Kuollessaan, kevät-talvella 1821, oli runoilija vasta 25 vuotta täyttänyt nuorukainen. Mutta niistä runoelmista, mitä hän jätti jälkeensä, ovat useat mailmankirjallisuudessa vertaansa etsiviä mestariteoksia.

Paitsi runottarien seurasta, jossa Keats eli elämänsä rikkaimmat hetket, sai hän elinaikansa loppupuolella nauttia erään nuoren tytön rakkaudesta, jota hän itse rakasti tulisesti. Asuessaan noin puoli vuotta rakastettunsa, neiti Fanny Brawnen, läheisyydessä maalla, kirjoitti Keats siellä muutamia kauneimmista runoelmistaan. Mutta ainoastaan harvoina hetkinä oli hänelle rakkaudestakaan lohdutusta. Päinvastoin painoi se ja kidutti hänen ylenmäärin levotonta sydäntään. Rauhaa hän ei löytänyt mistään lyhyessä elämässään. Mutta kauneus vei hänet valtoihinsa, missä ikinä sitä olikaan, ja runous oli hänen elämänsä suurin rakkaus. Kauneudenpa hän juuri on omissa runoissaankin jättänyt kuolemattomaksi perinnöksi jälkimailmalle — "iloks ikuseksi", joksi hän itse kauneutta sanoo.

Enemmän kuin useimmille muille taiteilijoille, jotka kaikki tahtonevat palvella kauneutta, oli se keskeistä Keats'in elämälle ja runoudelle. Kauneuden jano oli suorastaan hänen suurin intohimonsa. Hänen runoilija-laadulleen oli niinikään perikuvallista se, mikä myöskin vastasi koko hänen olemustaan, että se oli harvinaisen suuressa määrässä ulkonaisten aistimuksien vallassa. Aistivaikutelmat ikäänkuin piirittivät hänet joka taholta, ja mistä hän runoilikin, jäi niistä hänen säkeisiinsä ja rytmeihinsä lähtemättömät kuvat, värit, tuoksut ja tuntemukset. Ulkonaisten aistimuksien runsautta valtasi Keats'illä lisäksi sellainen näkemyksen intensiivisyys ja mielikuvituksen voima, joka hakee vertojaan. Loppupuolella runoilijan tuotantokautta alkoi hänen luonnon-hurmionsa ja kauneus-paatoksensa

tyventyä ja seljetä. Hänen henkensä tavoitteli jo kaiken inhimillisen elämän rajatuntoja ja mittaili jumalallisten elementtien syvyyksiä.

Sekä muodon että sisällyksen puolesta voi Keats'in runoudesta sanoa, että siinä on luonto ja kulttuuri liittyneenä harvinaisen eheäksi ja sopusointuiseksi yhtymäksi.

Kaikkein suurinta Keats'in runoudessa on sen eetillinen jalous. Vaikka hänen oma lyhyt elämänsä oli täynnä henkilökohtaista kärsimystä, ei se missään ole päässyt antamaan vallitsevaa leimaa hänen runoudelleen. Se on aina puhdasta ja kirkasta. Sellaiset usein toistuvat motiivit kuin kestävän onnen kaipuu ja kuoleman odotus vain todistavat, että se nuori elämä, josta tämä runous pulppusi, oli ylen totista ja vakavaa.

Kirjallis-historiallisesti kuuluu Keats siihen voimakkaaseen renesanssi-polveen, jonka kunniasijaa Englannin kirjallisuudessa yhdessä hänen nimensä kanssa ylläpitävät sellaiset nimet kuin Shelley ja Byron. Se on kuolematon kolmikko, joka tulee mailmankirjallisuudessa aina näkymään kauas yli kotimaansa rajojen.

Tähän kokoelmaan otetuissa runoissa ei ole yhtään Keats'in aikaisimman nuoruuden tuotetta. Hänen ensimmäisestä runokokoelmastaan, joka ilmestyi 1817, ei suomennoksissa niinollen ole näytettä. Klassillis-aiheinen, laaja romanttinen runoelma Endymion, jonka alkusäkeet on suomennettu tämän kirjaseen alkuun nimellä Kauneus, ja johon myöskin sisältyy Paanin kuoro, valmistui pääasiassa 1817 ja sen ensi osa julkaistiin seuraavana vuonna. 1818 kirjoitettu on Oodi toukokuulle. Tänä samana vuonna sai runoilija jo kuolettavan sairautensa, ja samoihin aikoihin hän koki ensimmäiset vastahakoisuudet ilkeä-mielisen arvostelun taholta. Saman vuoden lopulla hän tutustui Fanny Brawneen. Hyperionin aloitti runoilija talvikautena 1818-1819, mutta jätti sen kokonaan keskeneräiseksi seuraavana syksynä, valmistettuaan runoelmaa vähän kolmatta laulua (julk. 1820), joista kaksi nyt ilmestyy suomeksi. Vuodelta 1819 ovat m.m. Oodi satakielelle ja Syksylle, seuraavalta vuodelta Oodi kreikkalaiselle uurnalle ja Oodi melankolialle (Alakuloisuuden oodi). Vasta runoilijan kuoltua julkaistuja ovat kaikki suomennoskokoelmaan otetut "sonetit", Huolettomuuden oodi, Oodi toukokuulle ja Säkeitä.

Mitä tulee alkutekstin seuraamiseen suomennoksissa, tahdon mainita, että olen, sikäli kuin englanninkieltä paljon "pitempi" suomenkieli on sallinut, koettanut noudattaa runoilijan tekstiä mahdollisimman tarkasti. Luonnollisesti on, etenkin oodeissa ja soneteissa, täytynyt uhrata koko joukko runoilijalle ominaisesta kuvien ja näkemysten runsaudesta soinnun ja ajatuksen yhtenäisyyden säilyttämiseksi suomennoksessa, mutta ainoastaan harvassa paikassa on kuva tai ajatuksen käänne korvattu toisella. Vielä läheisemmin on Hyperion alkutekstiä vastaava.

Muutamia Keats'in runoja on Per Hallström julkaissut oivallisina ruotsinnoksina essee-kokoelmassaan "Levande dikt" (ilm. 1914; ainoat Keats-ruotsinnokset, mitä lienee olemassakaan). Ne ovat olleet suomennostyölleni esimerkiksi ja avuksikin.

Vaasa, syyskuussa 1917.

Suomentaja.

I.

KAUNEUS ("Endymion")

Mi kaunist' on, on iloks ikuiseksi. Sen sulo kasvaa päiväin tyveneksi ja öiden levoks armain unelmin. Ei katoa se ajan pimeihin, vaan uudistuupi yhä. Siksi teemme me joka aamu kukkaseppeleemme ja luottain kumarrumme puoleen maan. Kuink' epätoivo itää rinnassaan, kuink' etsii turhaan sydänt' ylevää täält' ihminen; vaikk' elon määrää nää hän ei, kun hämärtyy ja tummuu tie, — jos milloin liki kauneutta se vie, niin katso, mielensä jo kirkastuu! Niin on kuun, auringon, niin joka puun, jonk' alle lepoon lehvin varjottuun voit mieles viihdyttää, ken lienetkin; niin myskiruuksujen ja narsissin, ja mailman vihannan, joss' elää ne,

ja puron kirkkaan, jonka kuplille maa kuvastuu ja taivas: kaikki nuo sen matkaansaattaa. Saman onnen suo myös kuvittelu kuolon suuruuden tai elon taru, runo suloinen. Se ihmislapsen ikijuomaa on, jot' antaa taivas, lähde loputon.

OODI SATAKIELELLE.

Mun polttaa sydäntän', mua unettaa,
oon raukea, oon kuolon uupunut,
kuin juonut oisin valmun hunajaa
tai katkoyrtin mettä maistellut.
En ole kateinen sun onnestas,
yön laulajatar, henki metsän puun,
vaan liian onnellinen itsekin,
kun taika-lehdossas,
suus puhjetessa suven lauleluun,
puut ympäröi mua lehvin varjoisin.

Ah, maljan viiniä ken mulle tois,
maan mullan tuoksuvaista, viileää,
joss' auringon ja ajan kaiho ois
ja laulun, tanssin, lemmen ikävää!
Oi malja täysi maiden lämpöisten,
jonk' elon neste kirkas punertais,
jok' yltä läikkyis kuplin kuohuvin,
nyt joisin pohjaan sen, —
maan harhat unhottuis ja katoais
sun kanssa tumman metsän kätköihin.

Pois unhon maille, kohtaloista pois,
joit' oksillas ei suotu elää sun,
täält' iäks pakohon ken päästä vois,
maast', uupumuksen, vihan, voihkailun,
miss' avutonna tutjuu harmaa pää,
ja nuoruus kalvettu ja kaatuilee,
miss' aatella on tulla suruiseksi
ja tuska täydentää,
miss' silmät kauneuden sumenee
ja lempi riutuu loppuun huomeneksi.

Pois luokses paeta ma tahtoisin,
en Bakkus-kulkuessa, pantterein,
vaan runon siivin kuulumattomin,
joit' avuks vartoo tylsä aatoksein.
Nyt luonas jo! Yö hiljaa hengittää,
kuu kuningatar tähtisaatossaan
tuoll' liikkuu, yhtä loistavainen ain,
vaan tääll' on himmeää,
miss' sammalteiden tummaan vihantaan
yön tuuli kevein huulin koskee vain.

En kukkaa ruohostossa nähdä voi,
en silmin tunne oksaa tuoksuvaa,
vaan tuoksut kaikki, joita kevät toi,
joill' öin ja päivin suvi kaunistaa
maan ruohon, viidakon ja villin puun,
ne tunnen jo: tuoss' ujon orvokin,
tuoss' orapihlajan; myös tuttu tuo
on umppu toukokuun,
jost' aukee myskiviini kasteisin
ja suven riemun mettisille suo.

Näin monasti, yön rauhaa nauttien,
oon kaipaellut kuolon lepoon,
oon nimin rakkain runoellut sen,
viel' etsien sua, saavuttamaton.
Nyt rikkaampaa kuin ennen kuolla ois
sun turvahasi, yö ja unhoitus,
kun innon hurmausta tulvillaan
noin suuri laulus sois!
Sois vieläkin, kuin viime rukous —
ei enää mulle, tomulleni vaan.

Sa kuolematon oot, oot ikuinen!
Ei kehnot sukupolvet tallanneet
sua, jonka ääntä ajan ammoisen
on keisarit ja orjat kuunnelleet;
tuon laulus lohtuisan jo kuulla voi
Ruut suruinen, kun kotiin itkien
hän seisoi vainioilla vieraan maan,
ja sama laulu soi,
miss' aallot teiltä meren kuohujen
toi eksyneen taas rantaan rauhaisaan.

Toi eksyneen! Nuo sanat kutsuu pois
mun luotas elämäni köyhyyteen!
Kuink' onnen kultaa mielikuvat ois,
ei pettää voi ne peikon-taruineen.
Jää hyvästi! Jo virtes vaikertaa,
jo raukee laaksoon, virtaan hiljaiseen
ja kankahalle, viimein vaieten
pois kukkuloiden taa.
On laannut soitto. Mitä itse teen?
Kaikk' unta vaan? Sen näinkö valvoen?

ALAKULOISUUDEN OODI.

Ei, ällös turvaa Lethen aaltoihin,
äl' ukonhatun myrkkyyän mehuisseän,
äl' otsaas kalpeata suudelmin
suo pettää koison tumman rypäleen
tai katajaisten kaihoseppelten;
yöperhon ystävyyttä ällös tee,
ja seuraan untuvaisten huuhkajain
äl' usko salaisuutta sydämmeän!
kun varjo yhtyy varjooän, himmenee
sun mieles yhä, surus puutuu vain.

Vaän alakuloisuus kun lankeaa
sun päälles lailla pilven itkevän,
jok' kukat kuihtuvaiset virvoittaa
ja kostuttaapi kummun vihreän,
niin viivy siellä, suru mukanas,
miss' aamuntuore ruusu hohtelee
tai sateenkaari kuvans' aaltoon luo;
tai jos on suuttunut sun armahas,
niin kätens' ota, vangikses se tee,
ja syvään, syvään silmään hurmaa juo.

Se seuraa kauneutta katoovaa,
ja iloa, jok' yhä huulilleän
vie kättään hyvästiks, ja hekkumaa,
mist' yks on askel kipuun karvaaseän.

Niin, itse temppelissä riemujen
on hunnutettu kaiho kätkössä ain,
mut nähdä saa sen vain, ken kiirehtää
ja nauttii ilon heelmän tuorehen:
hän tietää, miss' on suru autuain,
ja ainiaaks sen pyhäkköihin jää.

OODI KREIKKALAISALLE UURNALLE.

Sa koskematon rauhan morsian,
laps aika-äidin aina hiljaisen,
sun metsän-tarinasi kukkivan
on eessä runo vaiti, kuunnellen!
Sun legendasi lehdin verhotut
on Arkadian, Tempen laaksoissa.
Mut käykö kohtaloista kuolevain
vai jumalten tuo taisto katkera?
Mist' inha vaino, immen huokailut?
Miks pillit, rummut, hurma tanssijain?

On sävel korvin kuultu suloinen,
vaan kuulumaton suloisemmin soi.
Siks, pillit, soikaa taas - ei kuullaksen',
vaan minkä sydän vastaan ottaa voi:
mies nuori seisoo tuossa, soittaa vain,
puut ikuisesti kantaa vihreää;
tuo nuorukainen lemmen hurmassaan
ei suudelmaansa saa, vaikk' anoo ain, —
oi, lempes lakastu ei konsanaan,
ja armahas ain ihanaiseks jää!

Oi oksat onnekkaat, joit' ikänään
ei tapaa syys, vaikk' keväät vaihtuis kuin;
mies onnellinen, ken noin nostaa pään
ain uusin soitoin, uusin lauleluin;
viel' onnekkaampi lempi, lempi oot,
noin altis, uskollinen, lämpöinen,
suur' iäti ja nuori ainian,
kuink' intohimot muita polttakoot
vain syömmen surun-täyden jättäen
ja otsan kuuman, kielen janoovan.

Ken outo, mystillinen pappi liet,
jok' ammuva ja arkaa hiehoa
tuoss' alttarille vihreälle viet?
Ja kansa, jonk' on mieli uhrata?
Ja minkä pienen meren-kauppalan
tai vuoren turvallisen kaupungin
tuo joukko jätti, vaeltaen pois?
Vaikk' aavistat sen yhä vartovan,
kuin iät kaiket, kaduin hiljaisin,
et tiedä miks - ken kertoa sen vois?

Oi kuva Attikan! Sun kohtalos,
sun hahmos, kirjaellut marmoriiin,
puus lehtevät ja puhtaat ruohikkos
mun tempaa aatoksista unelmiin
kuin iäisyys! Tää suku iloton
kun vanhuudest' on kaatunut, sa jäät,
ja läpi uutten tuskain, suurempain,
mit' uudet uskottus ei nää, sa näät:

"On kaunis totta, tosi kaunist' on."
Se muistaos, muu kaikk' on turhuus vain.

PAANIN KUORO. ("Endymion")

'Oi valtias sa linnan varjoisen, jonk' ylle huojuen ja humisten puut suuret lehviänsä levittää ja suopi rauhaa, suopi hämärää, miss' elää nimettömin kukkasin maan ruohot tuhannet ja kuoleekin; miss' usein ilonas on katsella, kun metsänneidot suorii tukkaansa ja kypsät heelmät tummentuu ja loistaa; tai, hetket totiset kun seuraa toistaan, taas kuulla kaislain ääntä suruisaa ja nähdä, kuinka kaste kasvattaa kaikk' yrtit ylenmäärin; kaihoissas myös uneksua menneest' onnestas, kun kadotit sa armaan Syrxin! Nyt kautta lempes kaunihin ja kautta onnes muiston autuaan — oi kuule meitä, suuri Paan!

Sua tyynnyttäin, sun mieltäs viihdytellen saat kyyhkys-äänten kuulla kaikerrellen sa soittlevan myrttein suojassa, kun illan suussa metsän rannalla tiet' aurinkoista astut mieltien. Ja viikunoiden laaja-lehtisten on heelmät sulle yksin määrättyt, ja minkä hunajalla täyttänyt on mettinen, se suloks on vain sun. Myös kylän viljamailta siunatun saat osan, mitä kallist' antaakin ne kasvustaan, ja uusin sävelin sua ylistääkseen aukee laulamaan viel' uudet lintuparvet kuoristaan. Sun ilokses myös suotu mansikkain on suven-vilpoisuus, ja sulle vain saa hohtaa perhon siivet nurmikolla ja virran päivä-kuplat kauniit olla. Niin, sulle puhkee joka silmikko! Sa tullos lähellemme - joudu jo, kautt' taivaan tuulten kuusten latvassa, oi metsän jumala!

Sun luokses kiiruhtavat satyyrit ja faunit, palveluksees alttihit, jos tarvis jänö piilost' yllättää, miss' uinailee se unta pehmeää, tai jyrkänheitä ylös karata, kun kotkan suusta pelastettava on hento karitsa. Yön pimeihin kun eksyy paimenet, niin salaisin ne loihduin, houkutuksin heidät saa taas teille tuttaville johdattaa. Ne juoksee rantaa meren myrskyisen kaikk' ihmeelliset raakut poimien sun varalles, jonk' ilo verraton niit' aallotarten luoliin heittää on ja nähdä, kuinka julkeudesta tuosta ne säikkyvät, ja naurain piiloon juosta; tai kentäll' ilman aikaa loikkia, kun toiset hyppii vuoren harjalla puun käpysillä leikkisotaa käyden ja omenoilla. Kautta riemus täyden, jonk' yhä kierii kaiku saloillas, oi kuule meitä, kuningas!

Oot kuuntelija äänten kaikuvain, kun keritsimet leikkaa raksuttain pois villan määkyviltä oinailtas, oot sarven koukistaja voimakas, kun villi-karjut viljaa raastaen käy mailla metsämiesten; hallaisen myös pellon päällä henkes levähtää, ja tähkät kylläät koskematta jää; sun huokaukses raskas huminoid yl' autioitten nummien ja soi niin suruisasti synkissä alhoissa; myös suurten arvoitusten ovella sa seisot, kaiken-tietoon johtaen. Suur' poika Dryopen — kuin moni kumartain on tullutkaan sun luokses, lehvät kulmillaan!

Viel' asuntosi raitis, rauhainen suo majaks yksinäisten aatosten, jotk' yhä mieltä ylemmäksi johtaa siks että avoinna se taivaan kohtaa; viel' anna jalon henkes koskettaa maan rantaa sumuista ja harmajaa; viel' ole äärettömän kuvana ja tunnuksena taivaan kannella, jonk' avaruutta meri heijastaa; ja alkuaineena, joll' aatos saa sen täyttää, mik' on tutkimaton' ain — vaan enempiä ei. — Päämme taivuttain ja otsat peittäin verkkaan kumarramme, ja kuulokoot tähdet huudon huuliltamme, kun vannotamme eessäs nöyrtyen: meit' auta, herra vuorien!

SYKSYLLE.

Syys, aika usvien ja hedelmäin,
jok' ystävältä auringolta saat
taas neuvot, kuinka runsain, täyteläin
ja kypsä sato siunais puut ja maat
ja räystään rypäleet, kuink' oksiaan
maan puoleen omenat taas taivuttais,
ois ydin maittavainen pähkinäin,
viel' uudet silmut puihin puhkeais,

ja kuinka mettiset, kun yhä vaan
ois kesän mettä kennot tulvillaan,
ei näkis päätä päivain lämpimäin.

Ken nähnyt ei sua maillas, aitoillas,
tai riihen kynnyksellä toisinaan,
miss' istuit kauan ilman aikojas,
ja tuuli nostatteli tukkaas vaan;
tai uneen vaipuneena sirppis luo,
kun valmut elopellon petti sun,
niin hetkeks säästäin viljan kukkineen;
tai joskus katsellen, kun virran vuo
sun kiiti ohitses, tai vartoin, kun
puun lehtevän, yön kastein puetun,
pois tihkui helmet aamuun hiljaiseen.

Miss' on nyt kevään laulut — miss' on ne?
Niit' älä muistele: syys vuorons' saa,
kun iltapilvet jättää päivälle
jo hyvästi, ja sänget punertaa,
kun survoo hyttys-kuoro suruinen
tuoll' alla rannan raitain nyyhkyttäin
ja väistäin tuulen leyhkää lempeää,
kun lammasmaa määkyy kotiin päin,
ja sirkat aitovieress' soittaen
kun yhtyy lauluun kultakerttusen
ja pilviss' asti pääskyt visertää.

HUOLETTOMUUDEN OODI.

Ol' aamuhetki. Edessäni näin
kuin kolme kuvaa, viitoin valkoisin,
jotk' äänetönnä liikkuin, allapäin,
vei toinen toistaan tyynin askelin;
ja sivuttain ne ohi kulkivat
kuin urnan kuvat, jonka hiljalleen
näät kääntyvän. Ne palas uudestaan,
yht' äänettömät, yhtä ihanat.
Niin oli näky outo kulkueen
kuin aaveilmestyksen alta maan.

Kuink' olikaan, kun teit' en tuntenut?
Noin eikö huntuverhoin peittää vois
yön hankkeet, juonet tarkoin harkitut:
juur' ottaa päiväs huolettomat pois,
pois hetket armaat, tunnit joutilaat,
kun silmäs raukee suven utuihin,
kun valtasuones tykkii hiljaa vain
ja ilotta ja tuskatt' olla saat!
Pois menkää, että jälleen vaipuisin
ma tyhjyyteen - siellä olo autuain!

Ne kulki kolmannesti ohitsen',
mua silmihin nyt kukin katsahtain,
ja häipyin pois. Jo syttyi sydämmen', —
ma näin, tunsin muodot tuttavain:
Sun nimes, tyttö kaunis, Lempi on;
sä olet Maine, silmin palavin
ja kiusatuin, yön kiihko poskillas;
ja sinä, soimattu ja osaton,
jot' enin palvelin ja rakastin,

oot Runous, mun elon' valtias.

Ne häipyi pois. Ne kaihoisaks sai mun.
Oi hulluus! Mit' on lempi miss' on se?
Ja kunnia — vain kuumehourailun
ja mielenharhain turha kuvite!
Ja runous — se iloa ei suo
niin suloisaa kuin päivän unteluus,
kuin illan tuoksu, lepo armaan yön.
Oi, ettei aika mulle rauhaa tuo,
jonk' unelmissa joka päivä uus
veis ohi maisen aatoksen ja työn!

Ne tuli vieläkin — ah, miksi taas?
Ma unten pimennossa uinailin,
join kukkain rauhaa, vihreyttä maass'
ja valon kuihtumusta varjoihin.
Ol' aamu pilvinen, vaan sateeton,
vaikk' kevään kyynel kiilti silmäss' sen,
ja nuoret lehvät nuojui hiljalleen,
ja rastas lauloi, puu sai silmikon. —
Oi varjot, menkää pois — en itkien
teist' eroo nyt, en kuole kaipuuseen.

Siis jääkää hyvästi! Mua ette saa
pois ruohon-kukkaisalta vuoteeltain.
En kaipaa sylilampaan kunniaa,
joll' elon ilve ruokkis kaihojain.
Niin menkää rauhaan, hennot aavehet,
ja urnan uniks jälleen muuttukaa.
Yö näkyjään suo mulle runsaimmin
ja päivän unet viel' on kylläiset.
Pois kadotkaatte, pilviusvain taa,
pois, palaamatta konsaan takaisin!

SONETTI (1).

Kun pelko herää, etten elää voi siks kunnes runon syys on siunannut, mit' aatos kuuma
kypsytti ja loi, ja jyvät kalliit kaikk' on korjatut;

yön totisilla kasvoilla kun nään, kuin kiertää sumut suurten runojen, ja aavistan, etten mä
ehtiskään niit' tavotella kuviks iäisen;

ja kun ma tunnen, etten milloinkaan sua, hetken kirkas lapsi, nähdä saa, ja että puhtaan
lemmen unholaan ma päästä voi en; — silloin vaipuu maa

ja taivas äärinensä tyhjyyteen ja rakkaus ja maine kaikkineen.

SONETTI MAINEELLE.

Se kuumesairas kiihkoinen on, ken ei tyynnä nauti elon lahjoistaan, ken ahmii ajallista
hurmaa vaan, myös nimen neitseellisen uhraten,

kuin ruusu kukkans' itse pudottais tai kypsä heelmä kuoren kirkkahan, kuin aallottaret
virran kuulakan ja pohjan puhtaan sameaksi sais.

Vaan ruusu, pensastosta kohoten, viel' antaa suuta tuulten, mettisten, ja heelmä

koskematta hohtelee,
ja aalto kirkas on kuin ennenkin.
Mit' itse mailmalta ma kerjäisin?
Sen suosio ei miestä mikskään tee.

SONETTI (2).

Miks nauroin äsken? Turhaan tiedustan: on vaiti jumalat ja henget yön, kaikk' oraakkelit taivaan, manalan. Niin käännyn puolees sunkin, ihmis-syön.

Oi sydän, suruinen kuin minäkin:
miks nauroin yöllä? Tuska kuoleman
ja pimeys! En kuule helvetin,
en taivaan, syömmen äänten vastaavan.

Miks nauroin? Elämäni tunnen jo.
Sen unet lentää onnen äärihin.
Nyt kuitenkin ois kuolla nautinto,
maan korun haihtuess' yön tuulihin.

Suur' ompi onni runon, kunnian
ja kauneuden, vaan suurin kuoleman.

SONETTI (3).

Yön kirkas tähti, ken ois kaltaises! Niin liikkumaton silmäs loisto on ja ajast' aikaan valvoo katsehes, kun lailla unettoman erakon

sen yli kuohuvaisten vetten luot, maan piirin rantaa puhtaaks huuhtovain, tai katselet, kuin vuorenharjat, suot syys peittää alle vaippain valkeain.

Ei — liikkumattomammin vieläkin, nuort' armastani rintaan nojaten, jonk' iäti mä kuohun tuntisin, — oi lepo levoton ja suloinen:

ain' elää, elää, vaivoin rakkauttaan, tai uupua ja kuolla povellaan.

SONETTI UNELLE.

Oi armas huoltaja yön hiljaisen, jok' autat kiinni sormin laupiain nää silmät, tuttavat jo pimeyden ja unhon lehvikköjen varjoisain:

Oi suloisin! Jos tahdot, sulkeos jo silmän' alttiit kesken virteskin, tai varro, kunnes lempeet unikkos pois tuutivat mun tuoksu-unelmin.

Suo suojaa myös, jos etsis vuoteeltain mua eilispäivä murheinen, ja jos viel' omatunto, yönkin valliten,

kuin myyrä kätköstään mua vartiois; niin käännä ovi lukkoon, armoinen, ja salli, että vaivun täältä pois.

SÄKEITÄ.

Voi onnea joulukuista
puun hankien saartaman!
Sen oksat ei voi muistaa
kesän riemua vihannan,
ne vilun ja viiman kestää,
ja tuiskut ei voi estää,
että aukee sydämmestä
itu uuden keväimen.

Voi onnea joulukuista
puron, jäässä jonk' aallot on!
Sen kuplat ei voi muistaa
kesäkatseita Apollon,
vaan unhon nautinnoissa
ne nukkuu kätköissä, joissa
on tuskan tunto poissa
ja ajan talvisen.

Ah, noin jos huoleton, vapaa
moni ihmislapsi ois!
Mut ken ei surua tapaa,
jonk' ilo pakeni pois?
Miel' autio, murhe itää,
sen pistot tuntea pitää,
eikä parantajaa mitään, —
sit' ei sanota laulaen.

OODI TOUKOKUULLE. (Katkelma).

Oi Hermeen äiti, iki-nuori Maia,
jos laulaa voisin
kuin lauloi sulle rannoiltansa Baia,
nyt etees toisin
sen uhrihymnit ammoin kaikuneet,
ja laulut, joita kuuli Kreikan veet,
kun suuret runoilijat pienen maan
niit' antoi, kuollen tyytyväisnä pois!
Oi, anna mulle voima laulamaan,
vaikk' yksin kukkaset sen kuulla vois
ja taivaan sini tuo,
ja helmassas taas iloisesti sen
pois kuolla suo
sun päiväs rikkauteen ja onnehen.

II.

HYPERION.

I.

On synkkä laakso, jonka syvyyteen ei pääse aamun raitis henkäys, ei päivän kuuma, tuike tähtiyön. Siell' lepäs Saturnus, jo harmaapää, kuin kivi liikkumaton, äänetön kuin varjo-asuntansa hiljaisuus, pääns' ympärillä metsät sankeat kuin pilvenmöhkäleet. Ei pientäkään siell' ollut ilman liiakhdusta, ei tuot' elon hiukkaa päivän kesäisen, mik' ylen heikko on jo riistämään pois ruohon siemenen; jos putoskaan puust' alas kuollut lehti, siihen jäi. Siit' ohi vyöryi virta äänetön, jok' yhä kuolleemmaksi kohmettui eess' alas-syöstyn jumaluuden tuon, jok' yli laakson tumman varjon loi; ja vedenneito, päätään nostaisaansa, suuns' umpeen painoi sormin viluisin.

Ja virran hiekkarantaa seuraten vei suuret jäljet, vaan ei kauemmas kuin missä jalkans' eksi suunnastaan ja missä siitä asti nukkui hän, maall' lionneella kätens' oikean, tuon vanhan, maatess' ilman valtikkaa kuin kuolleen käsi turra, hervoton, ja silmät kiinni, kruunuttomat nyt, pää kumarassa, kuin ois kuunnellut Maan ääntä, ikivanhan äitinsä, sen hoivast' yhä hetken nauttien.

Tuost' uskonut ei minkään voiman ois hänt' ylös saavan; mutta semmoinen jo saapuikin, jok' käden vartaisen vei vanhan leveöille harteille, sit' ennen tehden syvän kunnian, työn oudon hälle, jolle kumartui. Hän oli jumalatar maailman viel' äskensyntyneen, ja rinnallaan ois pitkä amatsooni ollut vain kuin kääpiö; myös taivuttanut ois hän tukast' ottain niskat Akilleen tai Iksionin pyörän sormellaan. Kun Memphiin sfinksin, joka auttamaan lie asetettu töitä viisasten, kun esikartanoistaan Egyptiin he tutkailevan katseens' suuntasit, niin oli kasvot nuo, — vaan kuitenkin, kuink' eri kasvot, kuinka ihanat, jos suru muovannut ei kauniimmaks ois surua kuin itse kauneus on! Oi' arka, säikkyväinen katseensa, kuin kova onni juur' ois alkanut, kuin pahan päivän pilvet enteiset ois viskelleet jo häijyn-nuoliaan ja synkät jälkikuurot jyristen ois kokoon voimiansa ajaneet. Ja kätens' siihen paikkaan painoi hän, miss' ihmisill' on kipu sydämmen, kuin tuossa juur' ois hänkin tuntenut, vaikk' kuolematon, tuskaa ankaraa. Ja toisen käden laske nojaten hän Saturnuksen niskaan kumaraan, ja kurkottaen, huulin avoimin, niin puhui jumalaiseen korvahan kuin urkuin ääni syvin, juhlaisin. Hän lausui — ah, kuin heikko kieleemme, näin hauras, jumalien muinaisten suurt' ääntä, aatosta vois tulkita! — hän lausui, muodoin ylen murheisin:

"Nous' ylös, Saturnus! — mut minkävuoks? Ei, kurja vanha Kuningas, en voi ma sulle lohduitusta tuoda. En voi sanoa: 'Oi, miksi nukut sa?' Näät onhan taivas luotas loitonnut, maa enää tunne ei sua jumalaks noin rääkätynä, valtameri myös, kuink' kaikuis juhllallisna pauhu sen, ei tunne valtikkaas, ja ilmat kaikk' on majesteettis harmaan jättäneet. Sun jyrinä, jok' uutta maailmaa ei ymmärrä, nyt vastaan ponnistain vain räiskyy yli vallan kaatuneen, ja taitamattomien kourill' ei voi salamoitas hallita — ne lyö ja paahtaa, polttaa valtakuntaa vain, tuot' ennen rauhaisaa. Voi aikaa, voi! Oi hetket pitkät, suuremmat kuin vuosi, te mataissanne ylös nostakaat tuo totuus ääretön ja lyökäät se niin kiinni melihimme tuskaisiin, ett' epäily ei mistään sijaa saa. — Sä nuku, Saturnus! — Miks, mieletön, tein vääryytt' yksin nukkuvalle? Miks sun silmiäsi raukeit' avaisin ja raskasmielisiä? — Saturnus, sä nuku vaan! Mä itken vieressä."

Kuin hurmiossa kauniin kesäyön, miss' seisoo vankat metsän valtiat, nuo pitkät tammot, jotka oksillaan yöt viittaa ylös tähtiin totisiin ja liikkumatta aamust' uneksuu, vain kerran latvaans' alas taivuttain, kun yksinäinen tuulenpuuska käy yön rauhaan puhaltain ja kuollen pois kuin ilman ainut ailandus se ois, — niin syntyi sanat nuo, niin kuoli ne. Nyt jumalatar otsans' ihanan vei maahan kyynelöiden, itkien, ja tukkans' Saturnuksen jalkoihin kuin silkkipeite suortui. Öinen kuu oli yli taivaan kannen verkalleen jo kolme kierrostansa kulkenut, vaan paikoillansa jumalaiset nuo viel' liikkumatta viipyi, muistuttain kuin veistoksia kirkon juhlaisen. Nous viimein Saturnuksen vanha pää ja silmäns' uupuneet hän auki loi ja näki kaiken: vallan kaatuneen, maan piirin pimeän ja murheisen, ja jumalattaren, jok' itki vaan. Ja parran järjestessä hirmuisen hän hervottomin kielin lausui näin:

"Oi, armas vaimo Hyperionin, sun tunnen näkemättä kasvojas! Oi Theia, käännä silmäs, että voin niist' tuomiomme nähdä; katso mua ja sano, onko haamu voimaton sun eessä Saturnus? Sä kuuletko nyt Saturnuksen ääntä? kenen on tää otsa alaston ja kurttuinen, jok' ilman kruunua näin harmaa on, se onko Saturnuksen? Ken on se, joll' oli voima kukistaakseen mun? mist' on sen väkevyys? ja kuka voi niin pursuavan raivon kasvattaa, vaikk' itse Kohtalonkin kouristin ma suonikkaissa sormissani - ken? Vaan näin on nyt. Ma häädettyinä oon ja haudattuna; töitä jumalain en toimittaa voi, myötäisesti en voi kiertotähtein matkaa ohjata, en tuulten, merten voimaa hiljentää, en laupiaasti läsnä olla saa, kun viljan kalliin korjaa ihminen, en rakkauttaan viihdyttää mä voi. Ma omast' itsestän' oon luopunut, en tunne sydäntäni valtavaa, jonk' olen kadottanut jonnekin pois, vaiheille mun valtaistuimen' ja

näiden paikkain, joilla istun nyt. Oi etsi, Theia, etsi! Avaja sun silmäs ikuiset ja tutkaile kaikk' etäisyydet: tähtiavaruus, maat valottomat, ilman piirit myös, ja tyhjät nummet, vuoret tuliset, kaikk' ammottavat kuilut helvetin. Oi etsi, Theia! Sana mulle tuo, jos keksit varjon, aaveolennon, mi lentäen tai tulivaunuillaan kuin hurjistunut karkaa valtaamaan taas kadonnutta taivast' omakseen. Sen täytyy — täytyy tapahtua — taas mun, Saturnuksen, olla kuningas. Niin, voitettava jalo voitto on; niin, jumaloita alas syöstäköön, ja voitonhymni soikoon pasuunain niin juhlallinen, kaunis, rauhainen kuin loisto pilven kuninkaallisen, se soikoon lempeästi, julistain ja viihdyttäin. Maass' uudistukoot taas kaikk' ihanuudet, tulkoon hämmästyks suur' taivaan lapsillen. Tää käskyn' on nyt: Theia! Theia! Miss' on Saturnus?"

Tuon kiihkon valtaamana jaloilleen hän nousi, kiemurrellen käsiään, pään täristessä, hiuksin valtoimin, ja hikisenä, äänin särkynein. Hän seiso i tuijottain; ei kuullut hän kuink' itki Theia; hetken seistään taas heräs puhumaan ja lausui näin: "Va an enkö voi ma luoda? Enkö voi ma rakentaa? Ma enkö muovata voi uutta mailmaa, uutta taivasta, ja vanhaa murskaks lyö d ä? Missä on uus kaaos mulle? Missä?" Sana tuo vei kaikuns' Olympohon, säikyttäin sen kapinoivan kolmik on. — Jo nous myös Theia kavahtain, ja ryhdissään ol' ilme toivokas, kun hilpein suin hän lausui, vaikka äänin kammoisin: "Tää heimoamme rohkaisee - nyt pois, luo ystävämme tulos, Saturnus, ja toivons' elvytä! Mä tunnen tien ja löydän turvapaikan äskeisen, mist' tulin tänne". Muut' ei virkkonut; ja tähystellen, hitain askelin hän suuntas pimentoihin. Seuraamaan läks Saturnus, jot' opas ohjaillen vei läpi vanhain oksain, väistyvään kuin sumu, jota kotkat halkaisee.

Vaan tälläväl in vyöryi toisaalla niin suuret kyneleet ja suruisat, niin suunnattomat, että mikään ei niist' ihmiski eli kerro. Titaanit sill' oi hki, lymynneet tai vangitut, taas vanhat jumalansa muistaissaan, kun Saturnuksen äänen kaikua he kuulostivat mielin vihlovin. Yks vielä joukoss' oli hirmuisten, joll' ylivaltans' oli entinen ja hallitus ja majesteetti myös. Viel' istui Hyperion loistossaan ja tuli-ympyränsä äärellä tuot' uhri-suitsutusta hengitti, jok' yhä nousee maasta aurinkoon. Vaan levoton hän oli; aivan kuin maan kuolevainen synkist' enteistään on levoton ja säikkyilee, niin sai hän kammutuksen myös. Ei vavissut hän koiran ulvontaa, ei kirkunaa yöpöllön, kolkutusta vainajan, kun ruumiskellons' ensi kerran lyö, ei lampun kummitusta, kun on yö; vaan kauhun puuskat jätin jänteisiin toi tuskan suuremman. — Mut hehkuen ja kullass' uiden loisti linnansa; sen pronssipylväät pitkin varjoineen kuin veren loimon käytävälle loi ja esikartanoille, kaaristoon ja kupuihin. Vaan esiriput sen, nuo aamuruskon, pilven hohteiset, yht' äkkiä nyt säikkyin tummentui: kuin kotkansiv et, joita nähnehet ei ennen jumalat, ei ihmiset loi varjons' yli seudun; kuultiin myös kuin hirnuis orhit, joita milloinkaan ei kuulleet jumalat, ei ihmiset! — Kun mielens' iloks aikoi maistaa taas hän tuoksun-hurmaa pyhän sauhujen, joit' uhrikummuilt' ylös kohoaa, hän maun vaskenkarvaan tunki vain ja kuvottavan löyhkän kurkussaan. Ja lähetessään lännen satamaa, miss' ihanaiset päivät päätetään, ja puhdas, jumalainen lepo on, miss' unen onni vartoo rauhainen, ei etsinyt hän nautinnoita sen, vaan esikartanosta kartanoon hän kulki pitkin, jylhin askelin; ja pienet lemmikkinsä siivekkäät pois pakenivat kauas parvittain taa pylvästen ja soppiin lymyten, niin pelvon valtaamina, kauhuissaan, kuin hädän ahdistuksessa ihmiset, jotk' yhteen sullottuina säikkyilee, kun täräjää ja tulta syöksee maa ja muurit kaatuu, järkkyy kaupungit. — Täll' aikaa astui eespäin Saturnus, viel' äsken jäisess' uness' uinaillut, ja Theian kanssa läpi metsien hän samos. — Hyperion laskeutui juur' alas lännen kynnykselle jo, yön hämärtävän taakseen jättäen. Ja hiljaa, ääntämättä aukeni kuin käskyst' ovi linnan; kuului vaan, kun lännen tuuli sormi harppuaan ja äänin totisin ja hartain soi ja viihdyttäv in. — Tietä annettiin näin jumalalle sisään astua.

Hän tuli, mutta vihan vimmoissaan, kuin tulen-hulmuvilla helmoillaan ja räiskyvill' ois ajaa mielinnyt pois avaruuden hetket lempeät, nuo arat linnut. Yhä eteenpäin hän riensi läpi holvein, käytäv in ja kaarien ja valon-välkkehen, ja pihain timanteista hohtavain, siks kunnes ylti kupuun korkeimpaan. Sen alla seisten synkin ilmehin hän polki jalkaa; tuttui syvänteet ja tornit, ilmanpielet horjuivat ja valtans' ääret kaikki. Ennenkuin ol' laannut vapistus ja jyskinä, suust' ääni syöksyi, patons' aukaisten, ja sanat kuului näin: "Voi unet yön ja päivänkin! Voi haamut hirmuiset! Voi tuska polttava! Voi aavehet, jotk' yhä kiertää, kiertää pimeää! Voi kummitukset kaitakorvaiset! Miks teist' en pääse? Miksi teidät nään? Miks luonton' ikuinen on järkkynyt? Miks uudet kauhut yhä seuraa mua? On syösty Saturnus. Kuin käynee mun? Mun onko täältä lähdettävä pois, miss' on mun satamani rauhainen ja kunniani kehto, missä yöt on vilpoiset ja päivät leppeät ja valon autuus yltäkylläinen, miss' sädehtivät teltat taivaiset ja missä templit kirkkaat hohtelee? Ne tyhjiks, autioiks on joutuneet. En valtakunnassani elää voi. Sen loistoa, sen suhtaisuutt' en nää, vaan pimeää, vain kuolon pimeää. Jo täälläkin, miss' illan hoivan sain, yön mustat varjot mua vallitsee ja herjan juonet kiertää teilläni. Ei, kautta Telluksen — ma kaadu en! Vaan yli laajain valtan' äärien tän hirmuisen ma käten' ojennan ja Jupiterin vallan tyhjäksi teen, sen kapinoitsijan, joll' ukkonen

on leikkinänsä. Vanha Saturnus taas valtaistuimelleen astukoon." Näin lausui hän, ja suussaankotvasen vielä ankarampi kiehui uhkaus, mut ulos päässyt ei. — Kuin ihmiset, joit' tungoksessa toiset tyynnyttää, käy meluisammiks yhä, samaten, kun puhui Hyperion, kasvoi vaan tuost' uhma kummitusten kalpeain, jatk' yhä julkeammin temmelti. Ja siihen paikkaan, missä seisoi hän, nous sumu tunkkainen kuin rahkasuon, ja sumun alta kohos kiemurtain ja hiljallensa käärmeliljakas, jatk' äärettömin mutkin poimuillen kiers' itsensä ympärille jumalan ja tuskan-polttavaista ruumistaan nous askelittain, päätään ponnistain, ain' ylemmäs; ja kovin pingottui se voimast' ankarasta. Titaanit, jo vihdoinkin itsensä irti riuhtaisten, löys' pakotiansä idän rantaan päin. Siellä, odotellen hetket kasteiset, kun vielä ei ollut aika aamun koin, hän lepäs huohotellen, nojaten sen porttiholvikkoihin unisiin, yön usvista ne puhtaiks kirkastain ja auki äkkiä ne tempaisten, päin valtameren virtaa viileää. Mut tulipyörän tuon, joll' läntehen hän idästä ajoi yli taivasten, nyt paksut pilvet oli verhonneet, — ei yltäpäätä kolkkoon pimeyteen, vaan että toiset pallot yhtenäin, ja ilman piirit, kaaret, taivaan vyöt sen läpi kajastellen kuumotti, kuin tummennettu tulen loimotus ois kirjaellut kuvakirjaimin tuon synkän hunnun, jolta silloiset maan viisaat, mieltäväiset tutkijat löys' ajatukset kalleimmat kenties, joit' ennen vuosisadat etsittiin — kaikk' kadonneet nyt: jonkun piirtosen vielä ehkä -kaiverretun kallioon tai lyödyn mustuneeseen marmoriin, mut merkityksettömän ammoinkin jo, ja ilman viisautta — löytää voi. — Kaks suurta, välkkyväistä siipeä tuon tulipallon kehää kaunisti, ja lähetessä jumalan ne nous kuin hurmioon. Niin kohos siivet taas, ja sulin suunnattomin halkoivat ne pimeyttä, kauaks laajeten. Vaan tulenkirkas pyörä paikoillaan vielä liikkumatta seisoi, saadakseen vain jumalaisen käskyn. Turhaan ois hän käskynsä antanutkin, turhaan hän ois valtansa ottanut ja vaatinut jo päivän alkamaan, jos vaihteluks vain tehnyt ois sen. Sit' ei voinut hän, ei, vaikka ensimmäinen jumala: näät, pyhät ajanvaiheet vuorojaan ei häiritä suo. Sikspä aamun koin vielä oli synnyt alku-asteillaan, kuin kerrottu jo on. Niin avautui nuo siivet puhtaat, sisarelliset, jo innokkaina kaartaan alkamaan; vaan tummat ulappansa sulki yö. Ja titaanin, jonk' uudet tuskat taas mielt' inhat raastoi, täytyi taipua, vaikk' ennen taipumaton, vastustain nyt ajan ankeuteen ja murheeseen. Niin ojentihe pitkän pituuttaan hän pilvivuorten päälle synkeäin, jatk' yön ja päivän rajaa vartioi, ja rinnassaan tuns' surun haikean. Vaan sääliväinen taivas tähtineen soi nääntyneelle hetken armiaan, ja takaa avaruuden kaukaisen näin kuului ääni syvä, totinen, kun Coelus hälle korvaan kuiskasi: "Oi kirkkain lapsistani armaista, maass' syntynyt ja siinnyt taivaissa, laps' salaisinten aivoitusten, joit' ei ratkaissut ne luomisvoimatkaan, joist' itse synnyit, joitten iloa ja eloisuutta, rauhaa rattoisaa vielä ihmettelen, vielä kyselen, mist' oli tulleet, minne tiensä vei. Niist' avaruuteen ijankaikkiseen on heelmät hajonneet; ja varjoss' yön on toiset, toiset ihmeit' ilmoittaa tuon elon jumalaisen ihanan. — Niist' oot sa nuorin, oot sa kirkkain, laps! Sun veljies, sun sisar-jumalais on kesken vainoa ja kapinaa, ja poik' on noussut vastaan vanhustaan. Näin kaatuneita, esikoisen' näin, kun valtaistuimeltaan syöstiin hän! Mun puoleeni hän kätensä ojenti, mun luoksen' äänensä vielä löysi tien, vaikk' kova pauhu päänsä ympäröi. Ma kalpenin, ja hiess' otsan' ui. Sua odottaisko moinen kohtalo? Sit' aavistan ma, koska nähnyt oon jo poikieni, jotka jumaliks ol' luotu, arvostansa sortuneen. Niin, jumal-elämäänpä syntyneet te ootte, säätyisään ja ylevään ja tyveneen. Se kunnianne on. Nyt nään mä pelon, vihan, pyyteiden, nään kiihkon, intohimon valtaavan teit' yhtenäin, kuin asukkaita maan, kuin ihmisiä, joitten kuoltava on pois. Se huolettaa mua, poikani! Se johtaa arvaamatta turmioon ja lankeemukseen! Kuitenkaan et voi, niin jumala kuin ootkin, vastustaa tuot' inhaa vihaa, mieltä katkeraa, vaikk' ilmeiset sun suuret lahjas on. — Ma olen ääni vain. Mun elämän' on tuulten elämää ja aaltojen, ja enempää en vaikuttaa ma voi kuin tuulet taikka aallot. Vaan sä voit! Siis ollos kohtaloitten ohjissa. Niin, tartu nuolen kärkeen, ennenkuin jous' jännitetty särähtää. — Mut nyt käy maahan! Sieltä löydät tuskineen sä Saturnuksen. Sillä aikaa voin mä kirkast' aurinkoas katsastaa ja huolehtia öistäs, päivistäs." Viel' ehti kuulla tuskin puoleenkaan tuot' taivaan ääntä Hyperion, kun hän nous, ja silmäkannet kohottain yön tähtien puoleen, katsoi korkeuteen siks kunnes ääni lakkas. Vieläkin hän ylös katsoi silmin avoimin, ja samat kirkkaat, tyynet tähtöset siellä yhä loisti. Sitten painoi hän päätä alas, kohden rintaansa avaraa, ja kumartuen ilmanrantaan päin kuin sukeltaja meren aaltoihin hän syöksyi ääneti yön syvyyteen.

II.

Juur' ajan siivet saman lyönnin löi, kun Hyperion alas heittihen ja liukui syliin humisevan yön, ja jolloin Theian kanssa Saturnus tuon surun paikan saavutti, miss' soi Cybelen valitus, ja titaanit miss' istui murheissansa. Rotkon tuon ei pohjass' ollut valon hiukkaakaan, jatk' kyynelissä kimaltanut ois. He oman voihkinansa tuta voi, vaan kuulla ei: näät, läpi kallioin siellä äärettömät kosket kuohuili ja virrat räiskyväiset, joissa ui ja vyöryi ainejoukot valtavat. Siellä liittyi vuoret vuoriin huimaaviin, ja niinkuin unest' äsken heränneet ne seisoi, jättiotsat vastakkain, niin kattain kärsimysten majan tuon kuin kammottavin, jylhin aatoksin. Siellä istui

kivenmöhkäleillä nyt ja särmikkäillä kallioilla nuo, joill' ollut oli valtaistuin myös. Kaikk' eivät olleet koolla: tuskissaan mik' oli kahlehdittu, mikä taas miel' levotonna kulki murheineen. Ja Coeus, Gyges, Typhon, Dolor myös ja Briaraeus ja Porphyrion ja monet, jäntevimmät hyökkäämään, ol' ahdettuina soppiin, joissa voi vain vaivoin hengittää. Siell' istuivat he, hiljaa kiristellen hampaitaan. Noiss' onkaloissa tumman vankilan kuin malmisuolet kuulti jäsenet, kun koukistui ne tuskan kourissa. Viel' eli sentään suuret sydämmet: ne kivun pusertaisa verkkaan löi ja syöksyttivät läpi suonien kuin metallisen virran, hehkuvan ja valtimoita paisuttavan vuon. Pois oli Mnemosyne harhaillut, pois Foibos kuunsa luota loitonnut, ja monet nautti muutkin vapauttaan — pian kolkon suojaus' etsiäkseen taas. Siell' elämästä ei nähty enempää kuin laihat, hajalliset varjot vain. Kuin kivet raunioissa aution ja hävitetyin maan, kun marraskuu tuo illansuussa kolkon satehen, kun tuuli vonkuu, taivas musta on ja saapuu yö — niin oli nähdä nuo. Kaikk' oli onkaloissaan; toisilleen ei suoneet sanaa, silmäystä ei, ei epätoivon liikahdustakaan. Heist' yksi oli Creus, rautainen ja raskas valtikkansa vierellään. Ett' oli raivonnut hän, ennenkuin noin sortui näännyttävään syvyyteen, sen tiesi murskaks lyöty kallio. Iapetoksen kouraan tarttunut ol' etovainen käärmeen kaistale, jonk' kieli kidast' ulos pistihen ja ruumis roikkui niljakas; nyt ei sen voinut myrkkyyhammas tavoittaa viel' äsken voitokasta jumalaa. Maass' aivan maaten, leuka ylöspäin, kuin kivun kouriss' oli Cottus: noin pääkalloaan hän yhä jauhenti tuoss' ankarasti kovaan kivehen, suu auki, silmät vallan ammollaan. Tuoll' Aasia, jok' kivet tuimemmat toi Tellus-äidilleen, vaikk' olikin hän nainen vain, kuin pojist' yksikään. Nyt tummat kasvons' aatost' enemmän kuin kärsimystä kuvasti, kun juur' hän ennusteli suurta mainettaan, kun mielikuvitukseens' avaraan jo hohti templit, huojui palmupuut ja loiskui Ganges-virran tummat veet. Kuin toivo nojaa ankkuriinsa, niin hän nojas — vaikka toivon vertainen ei kauneudessa — käyrään hampaaseen, jok' oli elefanttins' suurimman suust' irroitettu. Yläpuolellaan, pääll' alenevan vuoren harjanteen ol' Enceladus tumma pitkällään, pait että kyynärvarsiin nojaten pääns' oli kohotettu. Ennemmin kuin kesy härkä, jonka lempeää ei laitumella rauhaa häiritetty, nyt lailla väijyväisen tiikerin ja jalopeuran raskain aatoksin hän makas miettien ja punniten. Juur' ajatuksissansa heitteli hän vuoria, kuin viel' ois taistellut sen suuren sodan keskellä, jost' ei niin vammatonna yhtään jumalaa pois päässyt nuorempaa, ett' itseään ois näyttäneet he: pedon nahkoihin ja linnun sulkiin kaikki kätkeytyi. Siell' oli Atlaskin, ja Phoreus myös, tuo Gorgoin valtias; viel' eteenpäin ol' Oceanus kanssa Thetyksen, joll' itkeväinen lepäs helmassaan Clymene, sotkettuine hiuksineen, — ja monet muut, joit' enää nimittää ei tarvis. Milloin kohti ilmoja on Runottaren siivet suunnatut, ken pidättäis sen lennostaan? — Nyt on sen aika jälleen Saturnuksen luo ja Theian, jotka vaivoin kulkeneet ol' ylen liukkaan, liejun-raskaan tien, juur' rotkot kammottavat jättäen. Päät suuret kohosivat rinnakkain nyt yli vuoren synkän jyrkänteen, ja hahmot suurenevät, kunneka jo jalkans' ulettivat korkeuteen ja siellä seisahtuivat. Vapisten nyt Theia kätens' ylös levitti jo ojentain ne itkun paikkaan päin hän katsoi Saturnusta kasvoin. Niis' oli tuska julman taistelun, jok' ylijumalata järkytti, kun soti surun voimaa vastaan hän ja vihan, pelvon, tunnon vaivojen ja ahdistusten, raivon, toivon myös, mut epätoivon kaikist' enimmäin. Näin vaivain saartamana ponnisti hän turhaan vastahan: näät, kohtalo oli ehtinyt jo päähän jumalan sen maisen myrkkö-öljyn vuodattaa, jok' ottaa jumal-voitelunkin pois. Niin säikähtynyt Theia vaieten siit' eelleen antoi hänen astua pois, joukkoon sukukunnan sortuneen.

Maan kuolevaisten sydän murheinen, jos milloin surun paikkaa lähestyy, miss' iloton on mieli toistenkin, miss' samat kohlut syöminen rauhan vei, siit' yhä kiihtyy, yltyy vaivoissaan. Niin Saturnus, kun astui joukkohon noin murheellisten, tunki voimansa jo pettävän, ja vaipunut hän ois, vaan silloin silmät Enceladuksen hän kohtas alamaisen ylhäiset, jost' innostuin hän äkin karjahti: "Hoi, nähkää jumalanne, titaanit!" jonk' kuultuansa toiset voihkivat ja toiset kavahtivat seisaalleen, myös jotkut karjahtivat; muutamat taas itkivät ja vaikeroivat, tai päin kumartuivat kohden jumalaa. Ops, huntuaansa mustaa kohottain, soi nähdä kasvons' ylen kalpeat ja riutuneet, ja silmäns' aaveiset, joit' ohukaiset ripset ympäröi. Kuin männyt kalliolla kohahtaa, kun talven äänen kuulevat ne, niin myös liikehtivät kuolemattomat, kun jumalaiset merkit näytetään, kun sormi nousee, antain aavistaa kaikk' ylväät, sanattomat aatokset, joill' ahdettu on jumalainen suu: sen jylinän, sen soinnun, loistonkin. Vaan loppunut kun tohu mäntyin on, jotk' kalliolla seisten suhisee, niin muut' ei kuullakaan. Mut täälläpä, kun lakkas sortuneiden liikutus, siit' yltyi Saturnuksen ääni, kuin ois noussut myrsky, joka puuskahtaa vast' uudestaan, kun luonnon äänet muut juur' äsken lakkas, jälkeen jättäen vain hopeaiset ilman aaltoset. Näin kuului ääni: "Omasta en voi ma löytää rinnastain, jok' itsensä on suurin tutkija ja tuomari, syyt' yhtään kurjaan tilaanne. Sit' en voi liioin ensimmäisten päivien ma tarinoista nähdä, joita luin tuost' ihmeisestä ennekirjasta, jonk' Uranuksen sormet kirkkahat toi pimeyden yöstä valkeuteen, kun alku-aaltain liejussa se ui; tuon kirjan itse ijät' tiedätte mun lujall' astuimellan' säilyneen, — voi, kuinka löyhä kuitenkin! Sielt' en saa vastausta, enusmerkeist' en, en tunnustähdist' ilman, veden, maan, en minkään elementin. Sota ei sit' ilmaise, ei rauha, taistelu yks yhtä vastaan,

kolminkamppaus tai neljin, puolesta tai vastakkain; ei tulen, ilman taisto räiskyvä, kun taivaan kuurot alas tulvailee, maan pintaan kumpaisenkin painaltain, siell' iskein vielä rikkiin kiehuvaan, niin monin kerroin mailmaa myllertäin. Noist' otteluista syytä löydä en, joist' oudot viisaudet mä tutkailen, miks moinen kohtalonne on. En saa ma selvitystä, kuinka etsinkin, kuin tutkinkenkin luonnon rantoineen ja äärineen: miks, ilmi jumalat, te, luoduist' ensimmäiset, huokaatte näin nöyrtyneinä alle voimien, jotk' itse rinnallanne kuitenkin on vailla hirmuisuutta. Mutta nyt te ootte täällä, potkittuina pois ja runneltuina, murskattuina noin tääll' ootte te! Kuink' on, oi titaanit? Jos sanon: 'Nouskaa jo!' — vain voihkinaa. Jos sanon: 'Nöyrtykää!' — vain voihkinaa. Ma mitä voin? Oi taivas avara! Voi näkymätön, armas isäni! Ma mitä voin? Se mulle sanokaa, te veljet, jumalat: kuin taistella, ja minne vihan voimat johdattaa! Oi, neuvot antakaa, joit' isoa jo Saturnuksen korvat kuullakseen. Sun, Oceanus, joka aprikoit kaikk' ympärinsä, hämmästyen nään jo kasvoillas tuon tyynen lujuuden, jonk' antaa harkinta. Meit' auta nyt!"

Näin Saturnus. Nyt meren jumala, tuo sofisti ja viisas — viisautens' ei lehtokujist' ollut Ateenan, vaan syvyydestä vetten miettiväin —, nous, suuret silmäluomet kohottain, ja virkkoi kielin kankein, niinkuin ois hän tuulilt', aalloilt' äänens' oppinut ja sanat vasta keksinyt kuin laps: "Voi teitä, joita vihan tuli syö, joit' intohimo kalvaa kuumeinen ja kuolon tuska polttaa! Kuunnelkaa nyt tarkkaavasti, korvin hillityin mua, jonk' ei ääni myrskyn lailla soi. Ken tahtoo, kuunnelkoon hän harkiten, kun osoitan, kuink' itsens' alentain voi tyynnä nöyrtyä, ja täytyykin. Se tieto lohduttaa ja nostaa myös, jos lohdutust' on saada tahtonne. — Me kukistumme jälkeen luonnon lain; meit' eivät kaada voimat ukkosen tai Jupiterin. Suuri Saturnus! Kaikk' olet mailmat hyvin harkinnut; vaan siksipä, ett' oot sä Kuningas, ja ylivalta silmäs sumentaa, sä ohi vaelsit sen valon tien, jot' itse kuljin iki-totuuteen. Tää huomaa: voimist' ensimmäinen et sä ollut, et oo myöskään viimeinen; siis et voi olla alku, loppukaan. Ens' alun antoi kaaos. Pimeys loi valon, siten ensi hedelmät tuost' ydin-kuohunnasta paisuttain, jok' ihmeellisin voimin itseään vaan kypsytteli. Valo, siittyään, loi uuden valon, siten synnyttain sen, miksi syntynyt ol' itse jo; ja missä aineet suunnattomat ui, siell' eloon kaikki kosketuksellaan ne herättivät heti. Silloinpa juur' ilmestyivät maa ja taivaatkin, joist' itse sikisimme elämään: sa ensin, esikoinen, sitten me, tää jättiläisten heimo. Kaikille soi taivas valtakunnat hallita niin ihanat kuin uudetkin. Ja nyt tuo kuulkaa totuus tuskainen, jos on se tuskaks teille, mielettömät te! Näät, kantaa alastomin totuuskin, kaikk' oikut sattumuksen kohdata, ja kestää tyynin mielin — siinäpä juur' riippumattomuus on verraton. Siis huommatkaatte! Taivas ynnä maa on kauniimp', ihanampi paljonkin kuin kaaos, sumu, synkät pimeydet, jotk' ylimmäisnä kerran olivat. Ja tuolla puolen taivahan ja maan taas toiset avaruuden kappaleet on yhtenäisemmät ja kauniimmat ja vapaammat; ja viitat tuhannet siell' löytyy elon vielä puhtaamman. Niin seuraa kintereillä meitäkin uus voima, täydellisemp' entistään ja kauneudessa jalompi, jok' on meit' etevämmäks luotu, samaten kuin itse pimeyden me voitimme. Sen enempi emme sorru itsekään kuin voitostamme kaaos muodoton. Maan mullan tiesittekö milloinkaan viel' ylpeätä metsää kironneen, jonk' oli povellansa ruokkinut se uljaammaks kuin itse olla voi? Tuot' ylemmyyttä lehtoin vihreäin se kieltää taitaako? Tai voikohan puu olla kyyhkyselle kateinen siks että lentää siivin valkoisin se minne mieli, yhä iloiten? Me oomme metsän puiden kaltaiset, jotk' kasvattivat sorjill' oksillaan, ei kyyhkyläisiä, vaan kotkia, ei sulin lumisin, vaan kultaisin ain' yli taivaan kannen kaartamaan; sen oikeuden ne kauneudelta sai, jonk' yhä valta on. Se ikuinen on laki: suurin kauneus jonk' on, sen suurin valtakin. Niin, saman lain on voimalla myös voitettavat nuo ja murtuneiksi tehtävät, jotk' on nyt meidät murtaneet. Te näittekö jo uuden, nuoren merten jumalan, mun voittajan? Ja hänen kasvonsa? Ja näittekö, kuink' aalton vaahtoisain hänt' yli kiidättivät vaunuillaan nuo jalot orhit, siivin hohtavin, jotk' itse loi hän? Äsken hänet näin, kun kulki yli vetten hiljaisten hän, kauneuden hehku silmissään. Se voitti mun, ja kaiken valtani ma hyvästelini mielin murheisin. Niin tulini tänne, nähdäkseni kuink' on teihin kohtalonne koskenut tuo suruinen, ja kuinka parhaiten ma voisin tuskassanne lohduttaa teit' ylen ankaroissa. Puheeni on totuus. Siinä olkoon lohtunne."

He vaikenivat; suuttumusko lie vai hämmästyksen tehnyt ankara, kun kertoi Oceanus hiljakseen, mit' aatos syvin keksiä vain voi. Ei kenkään hiljaisuutta katkaissut, pait yhtä, jonka puoleen kenenkään ei silmät sattuneet: ei vastannut Clymene liioin; valittaen vain hän huulin kalpein, katsein hiljaisin ja arastavin lausui: "Isäni, mun ääneni on halvin kaikista, ma tiedän vain, ett' ilo mennyt on, ja että murhe musta hiipinyt on sydämmiimme, jonne pelkään myös sen ainiaksi jäävän. Pahaa en ma tahtois ennustaa, jos taitaiskaan näin heikot voimat vastaan seisoa sit' apua, jot' oikein tuomiten nyt tuotava ois suurten jumalain. Vaan sallikaa mun surun' ilmaista ja kertoa, mit' olen kuullut, mist' on itkuni ja tieto, että poiss' on kaikki toivo meiltä. Rannalla ma seisoin vilpoisalla, tuntien kuink' yli vetten tuulen henki toi maalt' ihanalta tuoksun kaukaisen kuin kukkasten ja puitten huojuvain. Niin rauhaisan se ilon mulle soi! Kun kaihoa mun mieleni, niin täys ol' lämpöä ja armautta se. Mun sydämmeni valtaa

liikutus ja halu syytellä ja soimata tät' yksinäistä kärsimystä, joss' ei lopu koskaan virret murheiset. Niin istuin rannalle, niin kumarruin ja käteheni näkinkengän sain, jonk' avoimehen kuoreen puhalsin. Se soitti sävelen — ah, kuinka voin sit' enää säveleksi kutsua! Näät, soittaissani tummaan kuorehen, jonk' äänen heikon tuulenhengi vei, ma kuulin tuolta, kussa varjokas nous saaren merellisen rantama, niin hurmaavaisen, suuren soittelon, ett' ennen moist' ei kuulleet ikänään mun korvani. Pois hekin hiekkahan ma raakunkuoren; aalto täytti sen, kuin täytti tajuntani tulvilleen tuo sävel uusi, armas, autuas. Sen soinnut helähtivät ilmoihin niin kiehtovaiset, kirkkaat, ihanat, kuin jokaisess' ois kuolo kukkinut. Ne katkesivat jälleen yksittäin, vaan kerrallansa sentään, ikäänkuin ois helmet nauhastansa pudonneet pois äkkiä. Uus lenti sävel taas, ja jälleen uus. Kuin kyyhkyt orreltaan ne lähtivät ei sulin hiljaisiin, vaan siivin, jotka liiti soitellen, ja jotka, ympäri mua kierteäen, mun ilon sairaaks sai ja kaihon myös. Ja kaiho voitti; aion sulkea juur' ylen tuskantäydet korvani, kun läpi käppen, jotka vapisi, ma äänen kuulin vielä armaamman, viel' ihanaisemman kuin soitto tuo, ja yhä huus' se toistain: 'Apollo!' ja taasen: 'Apollo! nuor' Apollo!' ja: 'aamunkirkas, nuori Apollo!' ja kaiku vastas kaukaa: 'Apollo!' Oi isäni, oi veljet armaat, jos mun ootte tuskani te tunteneet, jos tuntenut sen oot, oi Saturnus, — te ette julkeaksi syyttää voi mun kieltän' ylen hemmoteltua, kun tohti lausua se, minkä ties!"

Niin virtas äänensä kuin puronen, jok' arkaellen rantaa kiertelee ja pelkää merta kohdata; vaan nyt sen kohtas jo, ja kovin kauhistui. Suur' Enceladus, jonka suuttumus ol' ylen kuohuttanut, katkas sen; hän käsivarteens' yhä nojaten ja ylös nousematta, halveksuin näin lausui, sanat raskaat vierittäin kuin meren aallot, jotka kallioon lyö kuohahdellen: "Kumpaa kuunnella, tuot' ääntä liian viisastako, vai toist' ylen mieletöntä, jumalat? Ei ukon-isku iskun jälkehen, vaikk' kapinoivan Jupiterin ois kaikk' aseet iskemässä; maailmat ei mitkään, vaikk' ois hartioilleni ne kasatut, mua katkeroittaa vois niin syvästi kuin lapsen-lorut nuo tän julman alennuksen keskellä. Voi unelias joukko! Puhu jo! Jo huuda, voihkaa, karju, raivoa! Vai unhottuiko inhat iskut pois? Teit' eikö lasten nyrkit kaataneet? Sa unhoititko, aaltoin valtias, kuin kuumennettiin valtakunnassas sua? Mitä? Ensimmäiset sanani jo kiehuttaako sappeanne? Voi mun iloani! Viel' ei hukassa oo valtanne. Voi iloa! Nyt nään jo silmäin tuhansien loistavan ma koston riemusta!" — Näin lausuen hän suunnattomin ruumiinensa nous ja jatkoi seisten, taukoomatta, näin: "Te ootte tulta nyt. Mua kuunnelkaa, kun neuvon, kuinka liekit polttaa voi ja vihamiehist' ilmat puhdistaa, kuink' antaa tulen kielten kärventää voi Jupiterin pilvet pöyhkeät ja jäljettömiin sulattaa ne pois. Voi, syöskää päällensä ne ilkityöt, joit' on hän tehnyt! Oceanuksen vaikk' oppia ma ylen halveksun, mull' enemmästäkin on kärsimys kuin että valtakunnat menneet on: poiss' on nyt päivät unen tyvenet ja rauhaiset, tuo aika viaton, kun emme sodan töistä tietäneet ja hävityksen, jolloin luoksemme kaikk' ihanaiset taivaan olennot tul' avosilmin, arvaillakseen taas, mit' oli mielessämme kulloinkin. Viel' emme silloin tienneet, minkävuoks ja miten kirkas otsa kurttuun käy; viel' eivät huulet muuta tunteneet kuin sanat juhlalliset. Emmepä myös tienneet silloin, mitä voitto on, ja kuink' on oikku joko menettää tai saavuttaa se. — Muistakaatte myös, viel' ettei Hyperion häväisty oo, veljistämme kirkkain — katsokaa! Tuoss' saapuu hänen kirkkautensa jo!"

Kaikk' katsoi silmät Enceladukseen, jonk' ankaroilla kuulti kasvoilla — kun nimi "Hyperion" huuliltaan viel' ehti tuskin yli jyrkänteen — kuin kalvas hohto valon kaukaisen. Hän katsoi jokaista, ja kaikkien jo kasvoill' eli valon kuumotus; vaan Saturnuksen otsall' enimmäen se loisti, alla hiusten valkeain kuin meren vaahti, joka kuohuaa, kun laiva laskee öiseen satamaan. Niin oli hetken kalvas hiljaisuus, vaan äkkiä loi valo kirkkahin, kuin aamun nousu, loiston kultaisen yl' unhoituksen luolain himmeäin ja jyrkänteiden, synkkäin kuilujen ja äänettömän iki-syvyuden, ja rotkojen, joist' yhä kumpuili nuo pimeyden virrat ärjyvät ja kosket, kuohuvaiset iäti. Nuo kaikki paikat, ennen pimeät ja suunnattoman varjon kattamat, nyt paljastivat kammottavan näyn. Se oli Hyperion. Vuorelle hän astui korkealle, pysähtyi ja näki kurjuuden, juur' auenneen noin ilmi-nähtäväksi itselleen, kun valo jumalainen petti sen. Niin hiuksin kultaisin ja kiharin hän seisoi, hahmo kuninkaallinen, ja omaan valohonsa varjon loi, kuin heittää varjon patsas Memnonin, kun matkalainen suuntaa länteen päin pois idän hämärästä. Seistessään hän kätens' yhteen painoi mieltien ja huokaili kuin harppu suruinen tuon Memnonin. Taas lyödyt jumalat tuost' epätoivo valtas, nähdessään noin murtuneena päivän kuninkaan, ja moni kätki salaa kasvonsa pois valon tieltä. Enceladus vaan loi silmät tuimat veljesjoukkohon; sen tuntiessaan nous Iapetos, ja Creus myös, ja Phorcus, meren laps, ja yhdessä he sinne astuivat, miss' yksin seisoi kunniassaan hän. Sielt' yhtyneinä neljin huusivat he Saturnuksen nimen. Huipultaan myös Hyperion vastas: "Saturnus!" Ja kasvot jumalien äidinkin, jonk' istui lähistössä Saturnus, ol' ilottomat aivan, kuullessaan, kuink' ympärillään kaikki jumalat huus' ontain äänin nimen: "Saturnus!"

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by

U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR

NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it

takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.